

KONFERENCIJA OTPAD 2018.

Kako smanjiti količinu otpada i njegovo odlaganje pod zemlju?

PRIPREMILA:
Anđela Bogdan

Cilj održane konferencije je pokretanje rasprave o gospodarenju otpadom, isticanje primjera dobre prakse i usporedba specifičnosti u manjim ruralnim i urbanim sredinama u odnosu na veće urbane centre

U Zagrebu je 14. rujna 2018. održana tematska konferencija o otpadu Otpad 2018. u organizaciji časopisa *Komunal*. Na konferenciji je sudjelovalo više od 200 sudionika, a pripremljene su važne teme poput hijerarhije gospodarenja otpadom te prevencije i ponovnog korištenja otpada, a skrenuta je pozornost na temu recikliranja, korištenja otpada u proizvodnji energije te poboljšanja i primjene novih EU-ovih pravila za odlaganje otpada pod zemlju. Na skupu su sudjelovale vodeće osobe i institucije iz političkog i strukovnog kruga nadležnog za gospodarenje otpadom: Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Hrvatska gospodarska komora, jedinice lokalne samouprave, centri za gospodarenje otpadom, komunalna društva, dobavljači i mnogi drugi.

Cilj konferencije bio je pokretanje sveobuhvatne rasprave dionika sustava gospodarenja otpadom, istaknuti primjere dobre prakse i usporediti specifičnosti u manjim ruralnim i urbanim sredinama u odnosu na veće urbane centre.

Skup je pozdravio Marijan Kavran, glavni urednik časopisa *Komunal*, koji je tom prigodom istaknuo neke statističke podatke i usporedio Hrvatsku s Europskom unijom. Planom gospodarenja otpadom koji je donesen za razdoblje od 2017. do 2022. postavljeni su osnovni ciljevi koje Republika Hrvatska mora postići do 2022., a koji proizlaze iz ocjene stanja gospodarenja otpadom i obveza koje proizlaze iz EU-ova zakonodavstva

i propisa. Europska komisija je 2018. usvojila ambiciozan paket kružnoga gospodarstva koji uključuje izmijenjene zakonske prijedloge o otpadu kako bi se potaknula tranzicija Europe prema kružnome gospodarstvu u cilju poticanja globalne konkurentnosti i održivog ekonomskog rasta te stvaranja novih radnih mjesta.

Kavran je dodao to kako stanje s otpadom u Hrvatskoj još uvijek ne zadovoljava, iako je u pretprijetnom razdoblju, kao i tijekom članstva u EU-u, postignut znatan napredak u odnosu na stanje prije deset ili dvadeset godina. Izbjegavanje proizvodnje otpada prva je EU-ova preporuka, jer što se više potrošačkih dobara konzumira, proizvodi se i više otpada. Hrvatska zaostaje za vodećim EU-ovim zemljama u kojima tek neznatni dio ukupnoga komunalnog otpada završava na

odlagalištu jer zemlje poput Danske, Nizozemske, Finske i Švedske, kojima treba dodati Austriju, zatrpavaju manje od tri posto svojega komunalnog otpada. Hrvatska odlaže čak 78 posto svojega komunalnog otpada pod zemlju.

Statistički podaci iz 2016. potvrđuju to da se 47 posto komunalnog otpada u EU-u reciklira i kompostira. Od 2005. do 2016. prosječna količina otpada po glavi stanovnika pala je za sedam posto u EU-u, međutim znatne su razlike među zemljama. Čak 12 zemalja odlaže više od polovice otpada pod zemlju i EU to kroz novu zakonsku regulativu želi poboljšati te postati svjetski predvodnik u sektoru zaštite okoliša. Podaci Eurostata svjedoče o tome da Hrvatska proizvede 403 kilograma komunalnog otpada po stanovniku.

Na konferenciji sudjelovali su zamjenica gradonačelnika doc. dr. sc. Olivera Majić i pročelnica Mirka Jozić kao predstavnice Grada Zagreba, u ime *Zagrebačkog centra za gospodarenje otpadom* Igor Zgomba, a kao predstavnica *Zagrebačkog holdinga d.o.o.* podružnice Čistoća Jasmina Zuber-Majerić.

Detalj s konferencije OTPAD 2018

Centri za gospodarenje otpadom su prošlost

Predsjednik Hrvatske zajednice županija i šibensko-kninski župan Goran Pauk rekao je to da je Hrvatska još u tranzicijskome razdoblju kada je riječ o izgradnji infrastrukture i popratnih sadržaja koji su važni za cjelokupno gospodarenje otpadom kao što su organizacija tržišta i upotreba RDF-a (goriva iz otpada, eng. *Refuse Derived Fuel* - RDF) kao potencijalnog goriva. Rekao je to kako broj odlagališta, odnosno centara za gospodarenje otpadom, ne zadovoljava jer su do sada izgrađena samo dva, a treći, šibenski Bikarac na dobrome je putu da to postane. Proces prilično koče žalbe u postupcima javne nabave pa tako u Bikarcu natječaj za tehnologiju zbrinjavanja traje već drugu godinu.

Problem je u organizaciji tržišta za gospodarenje papirom, staklom, pogotovo plastikom te RDF-om, odnosno onime što ostaje nakon mehaničko-biološke obrade otpada. To je zapravo komunalni otpad koji predstavlja potencijalno gorivo, a za to mora zadovoljiti određene uvjete. Pauk je istaknuo to da će se u tome području država morati više angažirati da bi stvorila uvjete gdje, kako i kuda s tim energentom.

Marijana Petir, hrvatska zastupnica u Europskom parlamentu, smatra da su centri za gospodarenje otpadom prošlost jer su s aspekta današnjega gospodarstva EU-a potpuni promašaj. Podsjetila je ne to da se u Hrvatskoj prvotno planirao izgraditi 21 centar za gospodarenje otpadom, a poslije se to svelo na izgradnju njih 13. Taj se model ne uklapa u koncept kružnoga gospodarstva EU-a. Koncept "iskoristi i odbaci" prošlost je i treba se okrenuti novim metodama tako da se što više korisnih stvari iz otpada iskoristi, oprabi i reciklira. Petir je ocijenila to da Hrvatska kaska za drugim zemljama EU-a te upozorila na to da nećemo dostići ciljeve koje je zadao EU ako se ne uozbiljimo i ne počnemo funkcionirati uređeno, u koordinaciji s gospodarskim sektorom, komunalcima i građanima.

Dio sudionika konferencije OTPAD 2018

Država žurno treba početi koristiti europska sredstva

Slaven Dobrović, bivši ministar zaštite okoliša i saborski zastupnik Mosta, rekao je to kako je očito da državna vlast nije spremna za izazove odvojenog prikupljanja i recikliranja otpada. Još uvijek nisu objavljeni javni pozivi za sortirnice, kompostišta, centre za ponovnu upotrebu, a bez njih nema podizanja stupnja recikliranja. Važno je da država žurno počne koristiti europska sredstva, da se jedinice lokalne samouprave pripreme i krenu raditi svoj posao. U Hrvatskoj postoje pozitivni primjeri takvih projekata, a među njima ističu se Prelog, Čakovec i Krk. Aleksandra Čilić iz Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost rekla je to kako je nabava potrebne infrastrukture i implementacija proces koji ne može završiti u kratko vrijeme. Druge su europske zemlje desetke godina uvodile sustave odvojenog prikupljanja otpada, a Hrvatska je tek zadnjih nekoliko godina u pokretanju tih projekata. No, kazala je i to da se u nekoliko godina ipak dosta toga promijenilo.

U nastavku konferencije govorilo se o odvojenome prikupljanju i proizvodnji goriva iz otpada, plastici i tržištu sekundarnih sirovina te javnoj nabavi i financiranju iz sredstava europskih fondova.

Problem s otpadnom plastikom

Kineska zabrana uvoza otpadne plastike pokrenula je lavinu pozitivnih reakcija u Europskoj uniji, ali je također razotkrila

stvarni nemar država u području odlaganja odnosno recikliranja plastike. U mnogim je državama članicama EU-a godinama stvaran dojam o odgovornoj politici gospodarenja plastičnim otpadom: plastika se ne deponira na odlagališta niti se spaljuje u spalionicama, nego se najveći dio odvojeno prikuplja i ponovno rabi. Pritom se najčešće prešućuje istina da se proces recikliranja plastike ne provodi u Europi, nego u Kini. Prikupljena plastika, ponajprije plastična ambalaža, transportnim se brodovima svakodnevno odvozila na Daleki istok. Na taj se način Njemačka, ali i druge ekološki osviještene članice EU-a, rješavala otpadne plastike i pritom popravljala statističke podatke o oporabljenoj plastici. No, od početka 2018. to više nije moguće.

Moguće je da nametanje novih standarda za proizvode široke potrošnje izazove lančanu reakciju pa će oni koji na vrijeme ne prihvate pravila igre bez plastike teže osvojiti prostor na tržištu. *Ekoplaza* je najveći lanac organskih proizvoda u Nizozemskoj i u svim su njezinim prodavaonicama smješteni zeleni otoci na kojima se nalaze proizvodi bez ikakve plastične ambalaže. Kada bi se na hrvatskim tržištima zabranila prodaja plastičnih vrećica, na sličan bi način i svaka tržnica u Hrvatskoj postala zeleni otok, bila su neka od razmišljanja sudionika konferencije.

U radu skupa, uz zainteresiranu javnost, sudjelovao je i velik broj dužnosnika u jedinicama lokalne samouprave. Svi su oni pokušavali saznati na koje sve načine mogu unaprijediti sustav gospodarenja otpadom – sustav koji u većini tih jedinica još nije dovršen.